

Evaluation of the 4+4+4 Continuous Compulsory Education in Line with the Opinions of Classroom Teachers

Soner DOĞAN¹

Selçuk Beşir DEMİR²

Mehmet Ali PINAR³

ABSTRACT: The aim of this study is to evaluate the 4 +4 +4 education system in accordance with the opinions of classroom teachers. The study was carried out pursuant to the pattern of phenomenological method that is one of the qualitative research methods. Among the purposeful sampling methods, the criterion sampling method was used in the study. The study group of this study is composed of 6 classroom teachers working in the Y district of the X province of Central Anatolia Region. In the interpretation process of the interview data, descriptive analysis, content analysis and constant comparison technique were used. According to the research findings while participants advocate the 12-year compulsory education system, they criticize lack of infrastructure in schools, school starting age, teachers' branch change and lack of in-service training.

Keywords: 4 +4 +4 education system, in-service training, field changing, classroom teachers

SUMMARY

Purpose and Significance: The 4+4+4 continuous compulsory education system which was adopted in Turkey on March 30, 2012, has been one of the most frequently discussed issues recently and it seems like it will continue to be for a longer period. Thus, it is necessary to evaluate the uncertainties related to the new education system and the discussions on the subject within a scientific basis. In this context, The aim of this study is to evaluate the 4 +4 +4 education system in accordance with the opinions of classroom teachers.

Methods: The study was carried out pursuant to the pattern of phenomenological method that is one of the qualitative research methods. Among the purposeful sampling methods, the criterion sampling method was used in the study. The study group of this study is composed of 6 classroom teachers working in the Y district of the X province. As a data collection tool; a semi-structured interview form was used in the study. All interviews were recorded with an audio recording device in the research process. In the interpretation process of the interview data, descriptive analysis, content analysis and constant comparison technique were used.

Result: As a result of analysis of the interview data, four major themes emerged; 1. Opinions aimed at compulsion of education 2. Opinions for primary school starting age, 3. Opinions for in-service training aimed at the new education system 4. Opinions on the state of classroom teachers in the new education system.

Discussion and Conclusions: According to the findings obtained from the research, besides the positive aspects of the 12-year compulsory education, the dominant opinion is determined to be the fact that the transition to this system was performed without solving the existing problems concerning the infrastructure in schools. Depending on this situation, it is evident that there are problems in the adaptation to school of the students especially those whose growth period is between 60-66 months. Besides, participants reported that the in-service training seminars to ensure the compliance of teachers to the new education system did not attain its objectives.

All of the participants stated that there was an instability in education because of replacing teachers due to the permanent staff excess, the teachers and students were unhappy; and even the teachers whose service period was high had to work in villages affecting their lives. Participants state that since the teaching is a profession based on experience, transition of teachers who have been classroom teachers for a long time to other branches lowers the quality of education; teachers who changed their branches have experienced problems in adaptation to the new branch; students are negatively affected by this situation; teachers who changed their branches become regretful; and those teachers felt themselves inadequate when compared themselves to the teachers graduated from this branch.

¹ Assistant professor, Cumhuriyet University, E-mail: snr312@gmail.com

² Assistant professor, Cumhuriyet University, E-mail: sbesdem@hotmail.com

³ Teacher, MEB.

4+4+4 Kesintili Zorunlu Eğitim Sisteminin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi

Soner DOĞAN⁴

Selçuk Beşir DEMİR⁵

Mehmet Ali PINAR⁶

ÖZ. Bu araştırmanın amacı, ilkokula başlama yaşının 72 aydan 66 aya indirilmesine, zorunlu eğitimin 4+4+4 şeklinde 12 yıllık kesintili eğitime dönüştürülmesine, bakanlığın gerçekleştirdiği alan/yan alan değişikliklerine ve yeni eğitim sisteminin uygulanışı sırasında yaşanan sorunlara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden; olgubilim (fenomenoloji) desenine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, İç Anadolu Bölgesi'nde X ilinin Y ilçesinde görev yapan 6 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Görüşme verilerinin yorumlanması sürecinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcılar 12 yıllık zorunlu eğitim sistemini savunurken, okullardaki alt yapı eksikliğini, okula başlama yaşını, öğretmenlerin branş değişikliğini ve hizmet içi eğitimin yetersizliğini eleştirmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: 4+4+4 eğitim sistemi, hizmet içi eğitim, alan değişikliği, sınıf öğretmenleri

GİRİŞ

Zorunlu eğitim, her yurttaşın belirtilen bir çağa gelince, eğitim kurumlarında belirli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan ve devletin her vatandaşını devamla yükümlü kıldığı eğitim süresini ifade eder (Gültekin, 1998). Ülkemizde zorunlu eğitimi temel alan ilk yasal belgede, padişah II. Mahmut 1824'te Talim-i Sıbyan hakkında yayınladığı bir fermanla ilköğrenimi zorunlu hale getirmiştir (Akyüz,1997; Başaran, 1993; Berkes, 1978). Daha sonra yayımlanan 1847 tarihli bir Talimatname ile sıbyan mekteplerinin (ilkokul) süresi 4 yıl olarak belirlenmiş aynı zamanda öğrencilerin 2 yıl süreli olan rüştiye (ortaokul) mekteplerine girmeleri de zorunlu tutulmuştur. Böylece Türk Eğitim Sistemine ilk kez 6 yıllık bir zorunlu ilköğretim şartı getirilmiştir (Koçer, 1987; Sakaoglu, 1991). Ancak 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Genel Eğitim Tüzüğü) ile kızlar için 6-10, erkekler için 7-11 yaşları arasında sıbyan mekteplerine devam zorunlu olarak belirlenmiştir (Tekeli ve İlkin, 1999). 1913 yılında İlköğretim Geçici Kanunu ile zorunlu eğitim tekrar 6 yıl olarak kabul edilmiş ve her biri 2 yıl süreli üç devreye (1. Devre-i Ulâ veya İptidaiye, 2. Devre-i Mutavassıta veya Vasatiye, 3. Devre-i Âliye) ayrılmıştır (Ergün, 1996). 1924 yılında ise alınan bir karar ile zorunlu eğitim 5 yıla indirilmiştir. Zorunlu eğitim süresi 5 yıl olarak öngörülmesine rağmen, 1939 yılına kadar köylerdeki eğitim 3 yıl olarak sürdürülmüştür. 1939 yılında toplanan I. Milli Eğitim Şurası'nda tüm köy okulları 5 yıla çıkarılmıştır (Gülcan, Türkeli, Parabakan, Şölen ve Albayrak 2003).

Zorunlu eğitim sürecinin sekiz yıla çıkarılması ilk olarak 1946 yılında toplanan Üçüncü Milli Eğitim Şurası ile gündeme gelmiş, şurada beş yıllık ilkokul eğitimi ile üç yıllık ortaokul eğitiminin birleştirilmesi hedeflenmiştir. 5 Ocak 1961 tarih ve 222 sayılı Kanun'la ilkokul ve ortaokul ayrımı kaldırılarak "ilköğretim okulu" olarak değiştirilmiştir. Daha sonra 1973'te çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile ilköğretimin süresi 7-14 yaşları arasındaki çocuklar için 8 yıl olarak düzenlenmiştir. Türkiye'de 8 yıllık temel eğitim ilk kez bu yasada yer almıştır. Ancak sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasına 16 Ağustos 1997 tarihinde 4306 sayılı Yasa'yla geçilmiştir. Bu yasa ile aynı zamanda, iki kademeli olan ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) 8 yıllık bütünlük içinde ele alınmıştır (Güven, 2012). 1-5 Kasım 2010 tarihleri arasında toplanan 18. Milli Eğitim Şurası'nda; "zorunlu eğitim 13 yıl olarak düzenlenmelidir" önerisi getirilmiştir (MEB, 2010a). Böylelikle 18. Milli Eğitim Şurası'nda alınan kararlarla kesintili eğitime geçme konusunda bir irade ortaya çıkmıştır. Bu görüş kapsamında 30 Mart 2012

⁴ Yardımcı Doçent Doktor, Cumhuriyet Üniversitesi, E-mail: snr312@gmail.com

⁵ Yardımcı Doçent Doktor, Cumhuriyet Üniversitesi, E-mail: sbesdem@hotmail.com

⁶ Öğretmen, MEB.

tarihinde kabul edilen 6287 sayılı Yasa çerçevesinde zorunlu eğitim 4 yıl süreli ilkokul, 4 yıl süreli ortaokul ve 4 yıl süreli lise eğitimi olmak üzere 12 yıl olarak düzenlenmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı, yeni eğitim sistemine yönelik yapılan yasal düzenlemelere gerekçe olarak, sekiz yıllık kesintisiz eğitim sürecinde 6-7 yaşındaki öğrenciler ile ergenlik döneminin değişim sancılarını yaşayan 13-14 yaşlarındaki öğrencilerin aynı ortamı paylaşıyor olmalarının getirdiği sorunları, kırsal kesimde kesintisiz eğitim nedeniyle pek çok köy okulunun işlevsiz kalmasını, küçük yaşlardaki öğrencilerin yatılı okullar ve taşınmalı eğitim sistemi nedeniyle sıkıntı yaşamalarını ve kesintisiz eğitim sisteminin mesleki eğitime darbe vurmasını göstermiştir (MEB, 2012). Yeni eğitim sistemine ilişkin yapılan yasal düzenleme kamuoyu tarafından uzun süredir tartışıla gelmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin köklü üniversitelerinin eğitim fakülteleri ve çeşitli sivil toplum kuruluşları, kamuoyunun 4+4+4 olarak adlandırdığı 6287 sayılı Yasayla ilgili olarak çeşitli açıklamalarda bulunmuşlardır.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Fakülte Kurulu, beş yaş grubu çocuklarının çoğunun öz bakım gereksinimlerini bile kendi kendilerine karşılayabilecek temel eğitime hazır olmalarını sağlayan fiziksel ve zihinsel gelişimi gösterecek düzeyde olmadıklarından zorunlu ilköğretime başlama yaşının 1 yıl erkene alınmasını bilimsel verilere uygun bulmamıştır. Bunun yanında çocukların yetenek, ilgi, özellik ve değerlerini tanıyarak yaşam hedefleri ve beklentilerinin belirgin ve tutarlı hale gelmesinin ancak ergenlik döneminin sonunda gerçekleşebileceğini, bu nedenle öğrencilerin meslek liselerine 5. Sınıftan itibaren yerleştirilmelerinin sakıncalı olacağını ifade etmiştir (Ankara Üniversitesi, 2012).

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, okul öncesi eğitimin zorunlu olmamasının, alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklar aleyhine onarılması güç eşitsizlikler oluşturacağını, 1. sınıfa başlama yaşının bir yıl öne alınmasının ise pedagojik açıdan sakıncalı olduğunu, çünkü bu yaş çocuklarının daha somut işlemler dönemine geçmedikleri için 1. sınıf becerileri arasında bulunan okuma-yazma, basit sayısal değerlendirme ve işlemleri yapabilecek bilişsel düzeyde olmadıklarını ifade etmiştir (Boğaziçi Üniversitesi, 2012).

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fakülte Kurulu, 4+4+4 eğitim sistemine yönelik değerlendirmelerinde, 1983-1985 eğitim-öğretim yılları arasında beş yaş grubundaki çocukların ilköğretime alınmalarının denendiği ve bu uygulamanın başarısızlıkla sonuçlandığının bilinmesine rağmen ilköğretime başlama yaşının bir yıl öne alınmasının yanlış bir uygulama olduğunu, birinci sınıfta 60 ve 72 ay arasında bulunan çocukların zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal ve kişilik özellikleri bakımından birbirlerinden farklı oldukları halde aynı sınıfta eğitilmelerinin sakıncalı olacağını ifade etmiştir (Hacettepe Üniversitesi, 2012).

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 5 yaş grubu için okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması gerektiğini, çünkü okul öncesi eğitimin çocukların beyin kapasitelerini geliştirdiğini, çocukların duygusal, zihinsel, motor ve dil gelişimlerine önemli katkı sağladığını, çocukların ilköğretime daha kolay uyum sağlayarak ileriki eğitim aşamalarında daha başarılı olmalarına yardımcı olduğunu ifade etmiştir. İlköğretime başlama yaşının ise 6 yaş (72 ay) olması gerektiğini, çünkü çocukta hafızayı etkili kullanma, mantıklı düşünme, yorumlama, bir işi başından sonuna gerçekleştirebilme yetilerinin altı yıldan sonra gerçekleştiğini belirtmiştir. Ayrıca, altı yaş öncesi çocuğun beyindeki bilişsel yapıların okul temelli akademik öğrenme için henüz gelişmemiş olduğunu, bunun yanında altı yaş öncesi dönemde dikkat süresinin kısa olduğu için okullardaki 40 dakikalık derslerde bu çocukların dikkatlerini derse vermelerinin mümkün olmayacağını vurgulamıştır (ODTÜ, 2012). Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi, temel eğitimin 4+4+4 şeklinde program ve okul türleri açısından farklı öğretim programlarına dayalı olarak yapılandırılmasının, ilgileri ve yetenekleri henüz ayrışmamış, somut işlemler dönemini tamamlamamış, mesleklere yönelik tutum ve ilgileri gelişmemiş olan öğrenciler için sakıncalı olduğunu ifade etmiştir (Ege Üniversitesi, 2012).

Eğitimciler Birliği Sendikası, yeni eğitim sisteminde yer alan, ilkokul ve ortaokulların bağımsız okullar olarak kurulması uygulamasının akran baskısı, okul içi şiddet ve taciz gibi olayları azaltacağını; çocukların daha erken bir dönemde eğitimlerine ilişkin tercih hakkı kullanabileceklerini; köy türü yerleşim alanlarında yeniden okul açılacağını, okul sayısının artmasına bağlı olarak öğretmen istihdamının artacağını bu sayede atanamayan öğretmenler sorununun giderilmesi imkânının oluşacağını; kademeler arası geçiş esnekliği uygulamalarıyla, zorunlu eğitim evresinde çocukların katılacağı yarışma sınavı sayısının en aza indirilebileceğini ifade etmiştir (Eğitim Bir-Sen, 2012).

Türk Eğitim Sendikası, 12 yıllık kesintili zorunlu eğitim yerine 1+5+3+4 kesintili ama zorunlu eğitimi önermiştir. Bunun yanında ilköğretim okullarının bölünerek ilkokul ve ortaokul olarak ayrı ayrı yapılandırılmasıyla birlikte bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin yaklaşık % 50'sinin bu yıl ve önümüzdeki birkaç yıl içerisinde yer değiştirmek zorunda kalacağını, bunu önlemek için özellikle norm fazlası duruma düşen sınıf öğretmenlerinden istekli olanlara branş değiştirme hakkı verilmesi, istekli olmayanlar buldukları eğitim kurumunda 5 yıl süreyle norm fazlası olarak tutulmaları gerektiği şeklinde önerilerde bulunmuştur (Türk Eğitim-Sen, 2012).

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası, okul öncesi eğitimin de zorunlu eğitim kapsamına alınması ve yeni eğitim sisteminin 9+4 şeklinde 13 yıl zorunlu olması gerektiğini ifade etmiştir. Bunun yanında okula başlama yaşının geriye çekilmesinin ciddi sorunlar yaratacağını, erken yaşta meslek eğitimine yönlendirmenin pedagojik olarak öğrencilere zarar vereceğini belirtmiştir (Eğitim Sen, 2012).

Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası, zorunlu ilköğretime başlama yaşının 1 yıl erkene alınmasının ve bunun sonucu olarak okul öncesi eğitimin zorunlu eğitimin dışına çıkarılmasının çocuğun gelişimine ve eğitimine ilişkin bilimsel verilerle örtüşmediğini, buna bağlı olarak anaokuluna gitmeden ilköğretime başlayacak olan çocukların yeterli bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişim düzeyine ulaşmadan ilköğretimde sunulan becerileri edinemeyeceklerini ifade etmiştir. Ayrıca, yeni sistemde ilköğretimin ikinci kademesinde okul türlerinin çeşitlendirilmesindeki amacın yalnızca imam hatip ortaokullarının açılması olduğunu ve çocuklara 17 yaşından önce mesleki yönlendirme yapılmasının sakıncalı olduğunu belirtmiştir (Eğitim İş, 2012). Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği ise çıraklık yaşının 11'e indirilmesinin çocuklar açısından oluşturacağı sakıncalar üzerinde dikkatle durulması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca ilköğretimin iki kademeye ayrılmasının ve ilk kademe sonrasının açık öğretimle ilişkilendirilmesinin kız çocuklarının eğitime katılım ve okula devamları açısından sorunlar yaratabileceğinden duydukları kaygıyı belirtmiştir (TÜSİAD, 2012).

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere 30 Mart 2012 tarihinde kabul edilen 4+4+4 kesintili zorunlu eğitim sistemi, son dönemde kamuoyunda en çok tartışılan konulardan biri olmuştur ve öyle görünüyor ki uzun bir süre daha olmaya devam edecektir. Bu araştırmada, yeni eğitim sistemine ilişkin yaşanan belirsizliklerin ve konuyla ilgili yapılan tartışmaların bilimsel bir zemin içerisinde değerlendirilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmada, sınıf öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda 4+4+4 kesintili zorunlu eğitim sisteminin ayrıntılı olarak değerlendirilmesi amaç edinilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada konunun derinlemesine irdelenebilmesi için nitel bir yaklaşım tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinin doğal ortama duyarlılık sağlaması, araştırmacının katılımcı rolünün olması, bütüncül bir yaklaşıma sahip olması, algıların ortaya konmasını sağlaması ve araştırma deseninde esnekliği olması nedeniyle bu araştırmada tercih edilmiştir (Bernard & Ryan, 2009; Patton, 2002; Punch, 2009)

1.Araştırmanın Deseni

Araştırmada, Türk Eğitim Sistemi'ne köklü değişiklikler getiren MEB'in yaptığı düzenlemelere ve değişikliklere ilişkin olarak ilkokullarda görev yapan ve birinci sınıfların derslerini yürüten sınıf öğretmenlerin görüşlerinin derinlemesine resmetmek amaç edinildiği için araştırma konusunun doğasına uygun olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır.

2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; İç Anadolu Bölgesi'nde X ilinin Y ilçesinde görev yapan altı sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların 4'ü bayan ve 2'si erkektir. İki katılımcı sınıf öğretmenliği bölümü dışında başka bölümlerden mezun olmuştur. Katılımcıların hizmet süreleri ise 5 ile 16 yıl arasında değişmektedir.

Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü

karşılaman bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanan bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Katılımcılar belirlenmeden önce araştırmacı tarafından bir ölçüt listesi oluşturulmuştur. Ölçüt listesinde; X ilinin Y ilçesinde yeni eğitim sistemini uyguluyor olmak, görüş ve önerilerini açıklamak için istekli olmak, görüşmeler için gerekebilecek azami süreyi ayırabileceğini beyan etmek ve en önemlisi araştırmacının amacına uygun olarak sınıf öğretmeni olarak birinci sınıfların derslerini yürütmek şeklinde kriterler bulunmaktadır. Araştırma etiği çerçevesinde katılımcıların isimleri kullanılmamıştır. Bu nedenle katılımcılar; Ö1’den Ö6’ya kadar rumuzlarla isimlendirilmiştir. Katılımcılara ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait ayrıntılı bilgiler

Rumuz	Cinsiyet	Mezun Bölüm Olduğu Yıl	Olduğu /Mezun	Branş	Hizmet Süresi (Yıl)	Sınıf mevcudu
Ö1	Erkek	Sınıf öğret. /1997		Sınıf öğret.	16	34
Ö2	Kadın	Sınıf öğret /2006		Sınıf öğret.	6	26
Ö3	Kadın	Tarih öğret /1996		Sınıf öğret.	13	42
Ö4	Kadın	Sınıf öğret /2008		Sınıf öğret.	5	25
Ö5	Kadın	Kimya öğret./1996		Sınıf öğret.	14	40
Ö6	Erkek	Sınıf öğret /1997		Sınıf öğret.	16	46

3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin yeni eğitim sistemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden olan ve açık uçlu sorulardan oluşan Yarı Yapılandırılmış (Semi Structured) Görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşme sorularını daha nitelikli hazırlamak için ise kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış, ayrıca nitel araştırma yöntemleri ve eğitim programları ve öğretimi konusunda uzman bir öğretim üyesi tarafından, açık uçlu sorular ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmuştur. İlgili uzmandan gelen geribildirimler doğrultusunda görüşme soruları yeniden şekillendirilmiştir. Daha sonra bir Türkçe öğretmeni tarafından ifade bozukluğu olan veya anlaşılması güç olabilecek sorular yeniden değerlendirilmiştir.

Görüşme Formundaki soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla da iki sınıf öğretmeniyle pilot uygulamalar yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda öğretmenlerin anlamakta güçlük çektikleri sorular yeniden düzenlenmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorular; “Eğitimin zorunlu olmasına yönelik görüşleriniz nedir? Sizce okula başlama yaşı kaç olmalıdır? İlkokula başlama yaşının erkene alınmasının sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Yeni eğitim sistemine ilişkin aldığımız hizmet içi eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz? Norm kadro fazlası durumuna düşen sınıf öğretmenlerin okulunu değiştirmesi durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Bakanlığın gerçekleştirdiği alan/yan alan değişikliklerini nasıl buluyorsunuz?” şeklinde özetlenebilir.

Araştırmaya ilişkin veriler araştırma kapsamındaki katılımcıların okullarında görüşmeyi olumsuz etkilemeyecek sessiz bir ortamda görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 2013 yılının Şubat ayı boyunca sürmüştür. Seçilen öğretmenlerle yaklaşık 195 dakika süren yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Seçilen öğretmenlerle yüz yüze gerçekleştirilen görüşmede, öğretmenlere araştırmacının amacından söz edilerek, kişisel bilgilerinin gizli tutulacağına ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılmış, sorular hakkında da detaylı bilgi verilmiş; ancak öğretmenler hiçbir şekilde arzu edilen cevabın alınması noktasında yönlendirilmemiştir. Ayrıca görüşme uygulaması esnasında verilerin kaybını önlemek için ses kayıt cihazı katılımcıların onayı ile kullanılmıştır. Görüşmelerden sonra ses kayıtları yazılı metne dönüştürülmüş ve bu metinler katılımcılara tek tek sunulmuş, kendi görüşleri olduğuna ilişkin onay alınmıştır.

4. Verilerin Analizi

Görüşme Dökümleri: Araştırma sürecinde katılımcılarla yüz yüze gerçekleştirilen tüm görüşmeler, ses kayıt cihazıyla, katılımcıların onayı alınarak kaydedilmiştir. Araştırma kapsamında 195 dakikalık görüşme yapılmıştır. Görüşmelerden sonra kaydedilen veriler ham veri olarak Microsoft Word yazı işleme programıyla metne dönüştürülmüştür.

Verilerin Kodlanması: Veriler kodlanmadan önce iki araştırmacı tarafından verilerin dökümü olan transkriptler (deşifreler) satır satır okunmuştur. Bununla beraber araştırmanın amacı çerçevesinde önemli olan boyutlar saptanmış ve her bir boyutun ne anlam ifade ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Kodlamalarda katılımcılar tarafından ifade edilen kelime ve kavramlar mümkün olduğu kadar kodlamada kullanılmıştır. *Yorumlama Teknikleri:* Görüşme verilerinin yorumlanması sürecinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak için sık sık doğrudan alıntılara yer verilmiştir. İçerik analizinde ise veriler öncelikle bölümlere ayrılmış ve bu bölümler incelenerek karşılaştırılmıştır. Daha sonra bu bölümlerden anlamlı kavramlar oluşturup aynı kavramları çağrıştıran kodlar ortak kategori altında birleştirilmiştir. Son aşamada verilerden çıkan temalardan anlam bütünlüğü sağlanıp, yorumlama yoluna gidilmiştir. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel verinin analiz edilmesinde kullanılan sürekli karşılaştırma analizi yöntemi iki temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada veriler okunmakta ve birbirleri ile karşılaştırılmaktadır. Böylece birbiri ile ilgili veriler belirli kavram ya da kategoriler altında toplanmaktadır. İkinci aşamada ise öncelikli olarak kavram ve kategorilere dayalı olarak ana temalar ortaya çıkarılmakta ardından bu temalar, önerme cümleleri haline getirilmekte ve denence cümlesi kurulmaktadır (Have, 2004). Araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler, araştırmacının kendisi dışında, başka bir araştırmacı tarafından değerlendirip, ayrı ayrı kodlanmış ve tüm kodlamalar arasında genel anlamda görüş birliği sağlanmıştır. İki araştırmacının birbirinden bağımsız olarak kullandıkları kodların tutarlığı “Görüş Birliği” ya da “Görüş Ayrılığı” şeklinde işaretlemeler yapılarak belirlenmiştir. Araştırmada tüm kodlamalar güvenilirlik hesaplaması için; Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü [$\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$] kullanılmıştır. Bu formüle göre iki araştırmacının analizleri arasında % 94 düzeyinde uyum sağlandığı görülmüştür. Bu oran araştırmanın güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

5.Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik:

Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği bu araştırmada geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramlarının kullanılması daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Geçerlik ve güvenilirlik kavramları nicel araştırmalara özgü kavramlar niteliğinde olup, nitel araştırmaların temel ilkeleri ve temel paradigması ile çelişmektedir (Mills, 2003).

İnandırıcılık (credibility): Yıldırım ve Şimşek (2011), bir araştırmanın bilimsel olarak kabul edilmesi için araştırma sürecinin net, tutarlı ve başka araştırmacılar tarafından test edilebilir olması gerektiğini belirtir. Bu nedenle öncelikle araştırmanın uygulama sürecinde tüm görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Araştırmacı, araştırmanın tüm aşamalarında mümkün olduğunca objektif olmaya dikkat etmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlama yapmış ve tüm kodlamalar arasında genel anlamda görüş birliği sağlanmıştır.

Aktarılabilirlik (transferability): Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre nitel araştırmalarda, araştırma verilerinin elde edildiği ortama benzer bir ortamın tekrar elde edilmesi mümkün olmadığı için, yapılan araştırmanın genellenmesi mümkün değildir. Bu nedenle nitel araştırmalarda araştırmanın aktarılabilir olması üzerinde durulur. Nitel araştırmaların aktarılabilir olması için ise araştırmacının, okuyucuların uygulama ve içerikteki benzerliklere karar vermesi için yeterli detayları vermesi gerekir. Çalışmanın yöntem bölümünde; araştırmanın yapıldığı yer, zaman ve içerik ile ilgili açıklayıcı bir şekilde bilgi verilmiştir.

Tutarlılık (dependability): Araştırmanın tutarlılığını artırmak için çalışmada elde edilen bulguların tamamı yorum ve genelleme yapılmadan doğrudan okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler, araştırmacının kendisi dışında, başka bir araştırmacı tarafından değerlendirip, ayrı ayrı kodlanmış ve tüm kodlamalar arasında genel anlamda görüş birliği sağlanmıştır. İki araştırmacının

birbirinden bağımsız olarak kullandıkları kodların tutarlığı “Görüş Birliği” ya da “Görüş Ayrılığı” şeklinde işaretlemeler yapılarak belirlenmiştir. Araştırmacıların, öğretmenlerin ifadeleri için aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, farklı kodu kullandıkları durumlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir.

Teyit Edilebilirlik (confirmability): Araştırmanın teyit edilebilirliğini sağlamak için, verilerin nasıl toplandığı, verilerin nasıl kaydedildiği ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca, süreç içinde elde edilen ham veriler ve kodlamalar ilgililerin inceleyebilmelerine imkân sunmak için araştırmacılar tarafından da saklanmaktadır.

BULGULAR

Görüşmeler verilerin analizi sonucunda; 1. Eğitimin zorunlu olmasına yönelik görüşler, 2. İlkokula başlama yaşına yönelik görüşler, 3. Yeni eğitim sistemine yönelik verilen hizmet içi eğitime yönelik görüşler, 4. Yeni eğitim sisteminde sınıf öğretmenlerin durumuna yönelik görüşler olmak üzere dört ana tema ortaya çıkmıştır. Her temaya ilişkin açıklayıcı bulgular aşağıda sunulmuştur.

1.Eğitimin Zorunlu Olmasına Yönelik Görüşler

Araştırmada katılımcıların tamamı okullarda var olan alt yapı problemlerinin çözülmeden 12 yıllık zorunlu eğitime geçildiğini buna bağlı olarak özellikle gelişim dönemleri 60 ve 66 ay arasında olan öğrencilerin okula uyumunda sorunlar yaşandığını; farklı yaş gruplarında bulunan öğrencilerin bir arada olmalarının öğrencileri olumsuz etkilediğini; zorunlu eğitim uygulamasının kız çocuklarının okullaşma oranını arttırdığını; sistem değişikliği ile ortaya çıkan sorunların giderilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı’na daha çok bütçe ayrılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların tamamının zorunlu eğitimin gerekli olduğunu ifade etmelerine rağmen Ö2 ve Ö3 rumuzlu katılımcılar zorunlu eğitimin 12 yıl değil 8 yıl olarak kalması gerektiğini savunmuşlardır. Bu konuda Ö2 rumuzlu katılımcı “*eğitimin zorunlu olmasına destek veriyorum. Ancak zorunlu eğitimin 8 yıl (4+4) olmasının ideal olduğunu düşünüyorum. Sebebi ise öğrenciler okuma bilincini ortaokul sonuna kadar alabiliyor. Ortaokulu bitiren bir öğrenci liseye devam edip etmeyeceğine kendisi karar verebilir. Kendisini lise için hazır hissetmiyorsa öğrenci zorlanmamalı ve onun başka meslek alanlarına yönlendirilmesi sağlanmalıdır*” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö4 ve Ö5 rumuzlu katılımcılar ise 12 yıllık zorunlu eğitimin kesintili değil süreklilik gösterecek şekilde yapılandırılmasının daha işlevsel olacağını savunmuşlardır. Ö5 rumuzlu katılımcı “*kesintisiz zorunlu eğitime anaokulunu da dâhil etmek gerekir, hatta çocuklar 2-3 yaşından itibaren kreşe verilerek okula hazırlanmaları için gereken bilgi-becerilerin kazandırılması sağlanmalıdır*” diyerek konuya anaokulları açısından yaklaşmış ve okul öncesi eğitimin önemine vurgu yapmıştır.

Katılımcılar, yeni eğitim sistemine gerekli altyapı çalışmaları yapılmadan geçilmiş olmasının okullarda araç-gereç konusunda eksikliklerin yaşanmasına, sınıf mevcutlarının artmasına, 60-66 ay arası gelen öğrencilerin tuvaletleri kullanma konusunda sıkıntılar yaşamalarına neden olduğunu ifade etmektedirler. Yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ö6 rumuzlu katılımcı “*eğitime devlet bütçesinden harcanan paraların yetersizliğinden kaynaklı okullardaki o tüm araç-gereçsel, zeminel şeyler bu konuda yetersiz zaten. Mesela okulumuz bünyesinde elbette (X) rumuzlu ilçenin en iyi okulu olması anlamında belli alanda belki çözümler yapıyor ama burada bile çok büyük sıkıntılar meydana geliyor. Kendiniz de gördünüz zaten, işte sınıfın 46 kişi olması, üçerli oturmaları, işte diğer o küçük çocukların yönlendirilmesindeki problemler 4+4+4’ü başlı başına bir sorun yumağı haline getiriyor. Söylemden öteye ayrılan bütçe, kaynak ve özellikle bu işe ciddi yaklaşmak lazımdı. Yani hükümet politikasından çok devlet politikası haline gelmesi lazımdır.*” cümleleri ile aktarmaya çalışmıştır.

2.İlkokula Başlama Yaşına Yönelik Görüşler

Katılımcıların tamamı okula başlama yaşının 60-66 ay aralığına çekilmesine şiddetle karşı çıkarak okula başlama yaşının 72 ay olması gerektiğine vurgu yapmış ve farklı yaş gruplarında bulunan öğrencilerin aynı sınıfta bulunmalarının, özellikle 60-66 yaş grubunda bulunan öğrencilerde küçük kas gelişimini tamamlamamış olmalarından dolayı verilen etkinlikleri yapamama, öz bakım becerilerini yerine

getirememeye; bilişsel düzeyde gelişmemiş olmaları ve daha çok oyun çağında bulunmalarından dolayı derslere odaklanamama, yaptıkları çalışmaların ciddiyetini anlamama, diğer arkadaşlarını rahatsız ederek dersin verimini azaltma ve sınıfta disiplin sorunlarının ortaya çıkması gibi olumsuz durumlara neden olabildiğini ifade etmişlerdir.

Okula 60-66 yaş aralığında başlayan öğrenciler nedeniyle aynı sınıfta iki farklı sınıf olduğunu belirten katılımcılar öğrenciler arasında oluşan seviye farkından dolayı sınıfta adil olmayan bir düzenin oluştuğunu, etkinlikleri ve gerekli çalışmaları yapamayan küçük öğrencilerin diğerleri tarafından ezildiğini, ailelerin yaşa bağlı olarak ortaya çıkan gelişim farklılıklarını ortadan kaldırmak için öğrencilere çok fazla yüklediklerini ancak oyun çağında olan bu öğrencilerin bu baskı altında yıprandığını ve okula karşı olumsuz tutumlar geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ö2 rumuzlu katılımcı “ 60-66 aralığındaki öğrenciler oyun çağındalar ve anaokuluna gitmemişler. Ana sınıfına gitmedikleri için çocuklar oyun oynamak istiyor, şarkı söylemek istiyor, sınıfın içinde ip atlayanlar var, top oynayanlar var; bu yüzden, oyun çağlarında okula gelmeleri, dersle, kitapla haşır neşir olmalarını pek doğru bulmuyorum” şeklinde görüşlerini ifade ederken; Ö3 rumuzlu katılımcı sınıfta okumaya geçenlerin çoğunun yedi yaşındaki çocuklar olduğunu belirtmiştir.

Ö6 rumuzlu katılımcı “çocukların oyun çağında olmalarına rağmen bilgi bombardımanına tutulması ciddi anlamda onların üzerinde büyük bir sorumluluk yükliyor, yani psikolojilerini resmen bozuyor” Ö1 rumuzlu katılımcı “sınıfta 72 aylık da var, 66 da var, 62 de var. Ondan dolayı bir mozaik şeklindedir. Ne kadar bilgi olarak istediğime kavuştumsa da davranış olarak o küçük yaşta çocukların ezildiğini görüyorum” ifadelerini kullanarak sınıf içinde oluşan düzene vurgu yapmışlardır.

Katılımcılara göre 60-66 ay grubunda bulunan öğrenciler psiko-motor becerilerinin gelişmemesinden dolayı öz bakım becerilerini gerçekleştirememektedir. Bundan dolayı okulda ve sınıfta istenmeyen olayların yaşandığını belirten katılımcılar, oyun çağında olan bu çocukların öz bakım becerilerinin kazandırılması noktasında bir anasınıfı öğretmeni gibi yeterli eğitimi almadıklarına belirtmişlerdir. Bu konuda Ö2 rumuzlu katılımcı “çocuklar öz bakım becerilerini kendi başına gerçekleştiremiyorlar. Halen tuvalet sıkıntısı yaşıyoruz; çocuklar tuvalete gidemiyorlar, ayakkabılarını bağlayamıyorlar, kendilerini ifade edemiyorlar; Ö4 rumuzlu katılımcı “bakım becerileri konusunda çok eksiklik görüyorum. Kendi montunu bile giyemeyen öğrenci görüyorum. Bunu veliye de söylüyorum, bırakın kendileri yapmaya alışsınlar diye ama çocuk küçük kasları gelişmediği için ayakkabı bağını bile bağlayamıyor, ya da lavaboya gönderiyorum bakıyorum çocuk kemerini takamamış; muhakkak birinin yanında olması gerekiyor”; Ö6 rumuzlu katılımcı ise Ö2 ve Ö4 rumuzlu katılımcılara benzer ifadelerini kullanarak öz bakım konusunda yaşadıkları sorunları dile getirmişlerdir.

Katılımcıların tamamı yukarıda dile getirilen nedenlerden dolayı okula başlama yaşının “60-66” yaş aralığına çekilmesine karşı çıkmaktadırlar. Birinci sınıfta yaşanan bu sorunların ilerleyen yıllarda kendisini çok daha derin bir şekilde hissettireceğine vurgu yapan katılımcılar, bu sistem devam ederse, geleceğe dönük olarak bir çözüm yöntemi olmasa bile, en azından aynı yaş grubundaki öğrencilerin aynı sınıfta eğitim öğretime devam etmeleri gerektiğini, uygulama bu şekilde düzenlenirse yaşanan sorunların azalacağını belirtmişlerdir.

3.Yeni Eğitim Sistemine Yönelik Verilen Hizmet İçi Eğitime Yönelik Görüşler

Katılımcıların tamamı, yeni eğitim-öğretim sistemine öğretmenlerin uyum sağlaması amacıyla yapılan hizmet içi eğitim seminerlerinin amacına ulaşmadığını; seminer sürelerinin yeterli olmadığını; seminer içeriklerinin iyi planlanmadığını; seminer verenlerin dahi konuya hâkim olmadıklarını; seminerlerin telekonferans şeklinde verildiği için seminer verenlerle etkileşime giremediklerini; seminer için toplandıkları salonlardaki ses sistemi gibi araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu ifade etmektedirler. Ö4 rumuzlu katılımcı hizmet içi eğitimi “*tam bir skandal*” şeklinde tarif ederek süreç boyunca yaşanan sorunları açıkça dile getirmiştir. Ö6 rumuzlu katılımcı ise Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan HİE hakkında geriye dönük olarak “*maalesef MEB teşkilatının yapmış olduğu hizmet içi eğitim kurslarının çok mantıklı bir şekilde yürütüldüğüne inanmıyorum*” ifadelerini kullanmış ve MEB tarafından yapılan HİE duyduğu hoşnutsuzluğa vurgu yapmıştır.

Katılımcılar hizmet içi eğitimin her zaman gelişimleri açısından gerekli olduğunu ancak HİE boyunca yaşadıkları aksaklıklardan dolayı bu seminerlerden yeterince faydalanamadıklarını, kendilerini etkileyen en olumsuz etkenlerin başında ise seminer verenlerin seminer verdikleri içeriğe tam olarak hâkim olamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda Ö1 rumuzlu katılımcı “*hizmet içi eğitimlerde ders veren arkadaşlar konuyu derinlemesine vermektten çok yüzeysel değerlendirmeler yaptı. Daha çok kendi hayatlarından ve tecrübelerinden bahsederek asıl verilmesi gereken mesajlara değinmediler*”; Ö4 rumuzlu katılımcı “*bize yeterince bilgi verilmedi. Mesela sınıf öğretmenlerinin beş yaşında karşularına gelen birinci sınıf öğrencisine nasıl davranmaları gerektiği gibi asıl merak edilen konulara hiç girilmedi*” şeklinde açıklamalar yapmışlardır.

Verilen hizmet içi eğitim semineri için ayrılan sürenin yeterli olmadığını Ö5 rumuzlu katılımcı “*koca bir eğitim sistemi değiştiriliyor. 2 haftayla yapılan bir eğitimle nasıl siz koca bir eğitim sistemini emanet ediyorsunuz, nasıl küçücük çocukların geleceğini bu kadar riske ediyorsunuz, bu kadar önemsenmez, bu kadar anlamsız kılıyorsunuz. Hiçbir öğretmenin ‘ben o iki haftalık eğitimle bir şey alarak, evet 4+4+4 eğitim sistemi iyi bir şeydir, biz buna dikkat ederek devam etmeliyiz’ dediğine inanmıyorum*”; Ö1 rumuzlu katılımcı “*eğitimin bir hafta gibi bir sürece sıkıştırılması yanlıştır, en az iki üç haftada olabilirdi. Öğretmenleri günü birlik almak yerine bir eğitim kampı yapılırdı ve öğretmenlerin kendi aralarında tartışabilecekleri bir ortam sağlansaydı daha verimli olurdu*” cümleleri ile açıkça dile getirmişlerdir.

Katılımcılar HİE faaliyetine ilişkin memnuniyetsizliklerini dile getirirken kendilerinin aktif olarak sürece dâhil edilmediklerini, kendilerinden dönüt alınmadığını, eğitimin telekonferans ile sınırlı kaldığını ve seminer sonrası okulda karşılaştıkları sorunlar karşısında bir muhatap bularak sorunların çözümünü konusunda yardım alamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda yaşanan çaresizliği Ö2 rumuzlu katılımcı “*aldığımız eğitimle ilgili bize olumlu bir dönüt verilmedi. Yaşadığımız sorunlarla ilgili okul müdürüne sorular soruyoruz müdürün sistem hakkında bilgisi yok. Milli eğitime soruyoruz onların bilgisi yok. Müfettişleri arıyoruz, onlarda bize doğru dürüst dönüt vermiyorlar. Yani deneme yanılma yoluyla öğrenmeye çalıştık diyebilirim*” şeklinde tarif etmiştir.

4.Yeni Eğitim Sisteminde Sınıf Öğretmenlerin Durumuna Yönelik Görüşler

Araştırmada, yeni eğitim sisteminde sınıf öğretmenin durumuna yönelik görüşler temasının altında 2 kategoriye ulaşılmıştır. Her kategori birbirleriyle yakından ilişkili ve bağımlıdır. Bu kategoriler şu şekilde ifade edilebilir;

- 1-Norm kadro fazlası sınıf öğretmenlerin durumuna yönelik görüşler
- 2-Bakanlığın gerçekleştirdiği alan yan alan değişikliğine yönelik görüşler

Norm kadro fazlası sınıf öğretmenlerin durumuna yönelik görüşler

Katılımcıların tamamı yeni sisteme çok hızlı bir şekilde geçildiğini; yeterince hazırlık yapılmadığı için norm kadro fazlası öğretmenlerin durumu gibi ciddi sorunlarla karşılaştığını; norm kadrosu nedeniyle yer değiştiren öğretmenlerin durumundan dolayı eğitimde istikrarsızlık yaşandığını, öğretmenlerin ve öğrencilerin mutsuz olduğunu; hizmet süresi yüksek olan öğretmenlerin dahi düzenlerini bozarak köylerde çalışmak zorunda kaldığını; 5.sınıfların ortaokul kısmına geçiş süreci zamana yayılarak yapılsaydı bugün karşılaşılan aksaklıkların çoğunun hiç yaşanmamış olabileceğini ifade etmişlerdir.

Katılımcılara göre norm kadro uygulamasıyla pek çok öğretmen mağdur edilmiştir. Süreci çok yakından takip eden ve norm kadro uygulamasının mağduru olan Ö4 rumuzlu katılımcı “*ben norm fazlası öğretmenim. Belki ben bu yönde biraz daha şanslıym diyebilirim. Neticede bir sınıfı bırakıp geldim buraya. Sınıf öğretmenleri açısından çok çok kötü oldu. Düşünsenize sizin belli bir düzeniniz var, bir anda düzeniniz kayboluyor. Başka bir okula gönderiyorlar. Hatta buradan başka bir ilçeye ya da köye gidenler oldu*” ifadelerini kullanırken, norm kadro uygulaması nedeniyle öğrencilerinde zarar gördüğünü Ö6 rumuzlu katılımcı “*ben mesela tayin isterken hep öğrencilerimi düşünürdüm. Çünkü duygusal anlamda bize bağlı çocukları bırakıp başka yerlere gitmek çok da mantıklı değil. Bu, onların psikolojilerini bozucu ve özellikle ders durumlarını ket vurucu bir şekilde bugüne kadar yaşanmıştır. Ama maalesef bu şekilde birçok öğretmen arkadaşımız bu olaya maruz kaldı ve sınıfları da başka öğretmenler tarafından dolduruldu,*

bu hem öğretmen açısından hem de öğrenci açısından çok da olumlu değildi zaten” diyerek açıkça dile getirmiştir.

Norm kadro fazlası durumuna düşen öğretmenlerin yapmış olduğu zorunlu yer değiştirmelerden dolayı yapılan eğitimin kalitesinde düşüşler yaşandığını ve eğitim- öğretim yılı içerisinde kaotik bir ortamın oluştuğunu ifade eden katılımcılar sorunun kaynağında iyi bir planlama yapılmamış olabileceğini öne sürmektedirler. Eğitim kalitesinde yaşanan düşüşü Ö1 rumuzlu katılımcı “norm kadro fazlası öğretmen çalıştığı okuldan daha kötü şartlardaki bir okula gittiğinde eğitimin kalitesini düşürüyor; çünkü her şey morale bağlıdır. Öğretmen ne kadar huzurlu olursa ne kadar mutlu olursa, o kadar iyi eğitim verir, o kadar faydalı olur” şeklinde betimlerken yaşanan kaotik durumu Ö2 rumuzlu katılımcı “bunun en başından ayarlanması gerekiyordu; çünkü eğitim yılının ortası çok büyük bir kaos yaşandı; yani öğrenciler öğretmenlerinden ayrıldılar. Veliler panik yaptı. Öğretmenler nereye gideceklerini bilemediler. Bu yüzden çok sıkıntı yaşandı. Bunu eğitim yılı açılmadan yaz döneminde yapmaları gerekiyordu. Yani her yıl bir deneme yanılmayla bu şekilde eğitim sistemini devam ettirmeye çalışıyoruz” cümleleriyle aktarmıştır.

4.2.Bakanlığın gerçekleştirdiği alan yan alan değişikliğine yönelik görüşler

Katılımcıların tamamı beşinci sınıfların ortaokul kısmına dâhil edilmesinden sonra beşinci sınıfı okutması gereken öğretmenlerin norm fazlası durumuna düşmesinden sonra bakanlığın fazlalık durumuna düşen sınıf öğretmenlerini eritmek için sınıf öğretmenlerine alan değiştirme hakkı tanıdığını; öğretmenliğin daha çok tecrübe ile edinilen bir meslek olmasından dolayı uzun süredir sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin başka branşlara geçmelerinin eğitim kalitesini düşürdüğünü; branş değiştiren öğretmenlerin geçtikleri branşlara uyum sağlama konusunda sorunlar yaşadıklarını; öğrencilerin de bu durumdan olumsuz etkilendiklerini; branş değiştiren öğretmenlerin pişmanlık duyduklarını; branş değiştiren öğretmenlerin branş mezunu öğretmenlere göre kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmektedirler. Yeni sistemle birlikte ortaya çıkan sorunlardan dolayı Ö5 rumuzlu katılımcı yeni sistemi “tüm kötülüklerin anası” şeklinde tarif ederek duygularını betimlemeye çalışmıştır. Ö3 rumuzlu katılımcı ise alan değişikliğine karşı çıkmakla birlikte MEB tarafından daha önceki yıllarda yapılan uygulamalara “bizim eğitim tarihimizde veterinerler, ziraat fakültesi mezunları, hemşireler öğretmen yapılmışken hani bu bana daha hafif geldi doğrusu” şeklinde vurgu yaparak konuya farklı bir bakış açısı kazandırmıştır.

Katılımcılar, öğretmenliğin teoriden çok yaparak, yaşayarak öğrenilen bir meslek olduğuna vurgu yaparak öğretmenlik mesleğini uzun yıllardır icra eden bir sınıf öğretmenin bu alanla ilgili elde ettiği bilgi ve tecrübenin başka bir branş içinde sağlıklı bir şekilde kullanılamayacağını, bu nedenle sınıf öğretmenliğinde elde edilen birikimin heba olacağını ifade etmişlerdir. Ö6 rumuzlu katılımcı “meslekte geçen belki bir yıldan sonra gidip matematik öğretmeni olmak, beden eğitimi öğretmeni olmak bence mesleki açıdan uygun değildir”; Ö5 rumuzlu katılımcı “hiçbir ön hazırlık, ön eğitim verilmeden sadece üniversitede muhtemelen yan alan olarak görülen haftalık bir ya da iki ders ile birde sınıf öğretmenliğinde geçen uzun yıllardan sonra başka bir branşa soyunmak, doğrusu bana hiç mantıklı gelmiyor. Muhtemelen başarısız olacaklar” cümleleriyle yaşanan durumu betimlemeye çalışmışlardır.

Katılımcılar branş değiştiren öğretmenlerin yaşadıkları uyum sorunundan en fazla öğrencilerin etkilendiğini dile getirmişlerdir. Bu konuda Ö2 rumuzlu katılımcı “öğrenciler için de çok sıkıntı oldu. Mesela bu okulda yan alana geçen iki tane öğretmen oldu. 4-5 defa çocuklar öğretmen değiştirdi.”; Ö4 rumuzlu katılımcı “düşünsenize adam beş yıl boyunca çocuklara toplama çıkarma öğretmiş, maksimum düzeyde bir kesirleri verdiğimiz oldu bizim. Bunun ötesinde bir şey verdiğimiz yoktu. Bu öğretmenin matematik branşına geçerek daha ağır konuları işlemesini ben imkânsız buluyorum” Ö6 rumuzlu katılımcı “isim vermeyeyim, bir sınıf öğretmenin matematığa geçip çok yetersiz olduğunu görebiliyorum. Çünkü onun sınıf öğretmenliğindeki halini biliyorum” ifadelerini kullanırken uygulamayı desteklemese de Ö1 rumuzlu katılımcı “tek tesellim bu ilkokul öğretmenlerin geçtikleri Türkçede, matematikte branşsal olarak başarı gösteremeseler de, bunun için çabalayacaklarına olan inancım biraz ferahlamaya çalışmamdır” diyerek daha iyimser bir yaklaşım ortaya koymuştur.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcılarda 12 yıllık zorunlu eğitimin olumlu yanları dışında okullarda var olan alt yapı problemlerinin çözülmeden bu sisteme geçildiği kanısının hakim olduğu belirlenmiştir. Bu duruma bağlı olarak özellikle gelişim dönemleri 60 ve 66 ay arasında olan öğrencilerin okula uyumunda sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların tamamı okula başlama yaşınının 60-66 ay aralığına çekilmesine şiddetle karşı çıkarak okula başlama yaşınının 72 ay olması gerektiğine vurgu yapmış ve farklı yaş gruplarında bulunan öğrencilerin aynı sınıfta bulunmalarının sakıncalarına değinmişlerdir. Aydoğanoglu (2012) *“bu uygulamanın okula başlayan çocuk sayısını yaklaşık iki kat arttıracığı için çocuklar arasındaki ay farkı nedeniyle birinci sınıfta büyük bir kaos yaşanmasının kaçınılmaz görüldüğünü; aynı sayının ileriki yıllarda üst sınıflara yansıtılacağı ve yeterli alt yapı olmadığı için eğitimde birçok yeni sorun ortaya çıkacağını; bunlara bağlı olarak öğretmen ile öğrenciler arasında sağlıklı ilişki ve iletişimin kurulmasının engelleneceğini”* belirterek katılımcıların endişelerine adeta tercüman olmuştur. Bu bağlamda Kaçmaz (2012), Ö2 rumuzlu katılımcının *“60-66 aralığındaki öğrenciler oyun çağındalar ve anaokuluna gitmemişler”* ifadesini destekler nitelikte uzmanların genellikle de bu yaş grubundaki çocukların duygusal açıdan yeterli olmadığını 5,5 yaşındakilerin çocukluk dönemini ilkökul sınırlarında değil, onlar için hazırlanmış yuvalar ve kreşlerde geçirmeleri gerektiğini dile getirmiştir. Aynı şekilde Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Uzmanı Yazgan *“okul öncesi eğitim çocukların bir ihtiyacı. Dolayısıyla 60 aylık çocukların okul öncesi eğitim sistemi içerisinde devlet tarafından sağlanan parasız, ücretsiz, herkese eşit bir şekilde ulaşım hakkı verilen okul öncesi eğitim içerisinde olması gerekiyor. Birinci sınıfta değil”* (Hürriyet, 29 Ağustos 2012) ifadelerini kullanmıştır.

Katılımcılar özellikle 60-66 yaş grubunda bulunan öğrencilerin küçük kas gelişimini tamamlamamış olmalarından dolayı verilen etkinlikleri yapamama, bilişsel düzeyde gelişmemiş olmalarından dolayı derslere odaklanamama, yaptıkları çalışmaların ciddiyetini anlamama gibi sorunlarla karşılaşacaklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda Çuhadaroglu'nun *“5 yaş çocuğunu alıp da 6 yaş çocuğunun seviyesinde bir sınıfa soktuğumuzda çocuğa yapamayacağı, uzun süre dikkatini verip dinleyemeyeceği, anlayamayacağı şeyleri öğretmeye çalışsınız. Bu durum kaçınılmaz olarak, o çocuğun 6 yaştakilere göre geri kalmasına, onlar kadar başaramamasına yol açacak. Dolayısıyla da 5 yaş grubu (60-72 aylık) çocuklar birinci sınıfa başladıklarında da kendilerini 'yapamayan, öğrenemeyen, ötekiler kadar başarılı olamayan' olarak görmeye ve algılamaya başlayacak. İlkokul birinci sınıfta edinilen bu başarısızlık duygusu çocuğun bütün öğretim hayatını etkiler. Çünkü kendilerine ait güven duygusunu örselıyor ve bozuyor. Çocuğun daha sonraki yıllarda bile bir şeyi başarabileceğine, başarılı bir insan olabileceğine güveni kalmıyor. Güvensizlik ve başarısızlık tohumunu daha birinci sınıfta ekmiş oluyoruz.”* (Akşam, 21 Ağustos 2012) söylemi katılımcıların süreç içerisinde yaşadıkları sorunların gerçekliğini yansıtmaktadır. Ö6 rumuzlu katılımcı *“çocukların oyun çağında olmalarına rağmen bilgi bombardımanına tutulması ciddi anlamda onların üzerinde büyük bir sorumluluk yüklüyor, yani psikolojilerini resmen bozuyor”*; Ö2 rumuzlu katılımcı *“çocuklar öz bakım becerilerini kendi başına gerçekleştiriyorlar”* ifadelerini kullanmışlardır.

Katılımcılar okula kayıt sürecinde velilerin yaşadıkları sorunlara değinmemişlerdir. Ancak velilerin yaşadığı sorunların öğrencilerin okula karşı geliştirecekleri tutum ve davranışları doğrudan etkileyeceği unutulmamalıdır. Velilerin kayıt sürecinde yaşadıkları sıkıntıları Salman (2012) *“aileler çocuklarını anasınıfına kaydettirme planları yaparken otomatik olarak 1. sınıfa kayıtları yapıldı bile. 66-72 ay arasında 600 bin çocuk okullu oldu. Ancak pek çok veli '5,5 çok erken' diyor. 66 ay ve üstü çocuklarını okula başlatmak istemeyen kimi aileler 'Okula başlamaya uygun değildir' raporu almaya çalışıyor. Kimi ise raporla çocuğunu 'damgalatmak' istemediğini belirterek para cezası ödemeyi göze almış durumda. Ancak raporu olmayan 66 aylık ve üstü çocukların anasınıfına kayıtları yapılmıyor. Rapor alacak velileri ise çileli bir süreç bekliyor. Raporu önce aile hekiminden sonra çocuk doktoru, çocuk psikiyatrisi ya da nörologdan alacakları duyurulan veliler bir süredir kapı kapı dolaşıyor”* ifadeleri ile aktarmıştır. Esen ve Duyan (2012) beş buçuk yaşında bir kızı olan Figen Öğretmen bu konuda yaşadığı ikilemi: *“66 aylık bir kızım var ve 4+4+4 eğitim sistemine göre 1. sınıfa kayıt olması gerekiyor. Hem eğitimci hem de veli olarak kızımı okula başlatmaktan yana değilim. Çocuğumun fiziksel ve psikolojik gelişimine zarar vereceğini düşünüyorum. Okulların fiziki durumu zaten yetersiz, bu yaş çocuklara ise asla uygun değil”* cümleleriyle aktarmıştır.

Katılımcıların tamamı, yeni eğitim-öğretim sistemine öğretmenlerin uyum sağlaması amacıyla yapılan hizmet içi eğitim seminerlerinin amacına ulaşmadığını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Anadolu

Eğitim Sendikası'nın yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin % 3'ü verilen hizmet içi eğitimi yeterli bulurken % 60'ı yetersiz olarak nitelendirmiştir. Kalan %37 ise böyle bir eğitim almadığını belirtmiştir (<http://www.aes.org.tr>, 1 Kasım 2012). Katılımcılar ayrıca seminer sürelerinin yeterli olmadığını; seminer içeriklerinin iyi planlanmadığını; seminer verenlerin dahi konuya hâkim olmadıklarını; seminerlerin telekonferans şeklinde verildiği için seminer verenlerle etkileşime giremediklerini; seminer için toplandıkları salonlardaki ses sistemi gibi araç ve gereçlerin yetersiz olduğunu dile getirmişlerdir. Bu konuda Ö6 rumuzlu katılımcı "*MEB teşkilatının yapmış olduğu hizmet içi eğitim kurslarının çok mantıklı ve adaletli bir şekilde yürütüldüğüne inanmıyorum*"; Ö1 rumuzlu katılımcı "*hizmet içi eğitimlerde ders veren arkadaşlar konuyu derinlemesine vermekten çok yüzeysel değerlendirmeler yaptı*"; Ö4 rumuzlu katılımcı "*bize yeterince bilgi verilmedi*"; Ö5 rumuzlu katılımcı "*koca bir eğitim sistemi değiştiriliyor. 2 haftayla yapılan bir eğitimle nasıl siz koca bir eğitim sisteminin emanet ediyorsunuz?*"; Ö2 rumuzlu katılımcı "*aldığımız eğitimle ilgili bize olumlu bir dönüt verilmedi*" ifadelerini kullanarak hizmet içi eğitimin yeni eğitim sistemine hazırlayıcı nitelikte olmadığına vurgu yapmışlardır.

Katılımcıların tamamı yeni sisteme geçildikten sonra öğretmenlerin norm kadro fazlası duruma düşürülerek mağdur edildiklerini belirtmektedirler. Ortaya çıkan mağduriyetin nedenini Güteryüzlü (2012) "*4+4+4' sisteminde ilkokula dönüştürülen kurumlarda artık 5'inci sınıfların bulunmaması, 4'üncü sınıftan 5'inci sınıfa geçen öğrencilerin de ortaokullara kaydırılması sonucunda, geçen yıl 4'üncü ve 5'inci sınıfları okutan öğretmenler kendi okullarında sınıfsız kaldı. Çok sayıda öğretmen düne kadar asil öğretmen olarak yıllarca çalıştığı okulunda birden bire fazlalık durumuna düştü*" şeklinde açıklamaktadır". Bu durumun öğretmenlere yansmasıyla ilgili olarak Esen ve Duyan (2012), Gülefer öğretmenin "*Okulumda norm kadro fazlası durumuna düşen beş öğretmenimden biriyim. Ne olacağım, nereye gönderileceğim kaygısı yaşıyorum. Bu kaygı tüm tatilimi mahvetti. İl emrine verileceğimizi söylüyorlar, Ankara'nın en ücra köşesine de gönderilebilirim! 13 yıllık öğretmenim çok uzun yıllar köylerde zor koşullarda çalıştım. İlk defa düzenimi kurmuş, velilerimle mutlu olduğum bir ortamdıydım. Her şey altüst oldu.*" ifadelerini bize aktarmış, Gülefer öğretmen gibi Ö4 rumuzlu katılımcı da "*sınıf öğretmenleri açısından çok çok kötü oldu. Düşünsenize sizin belli bir düzeniniz var, bir anda düzeniniz kayboluyor. Başka bir okula gönderiyorlar. Hatta buradan başka bir ilçeye ya da köye gidenler oldu*" ifadeleriyle yapılan haksız uygulamayı açıkça dile getirmiştir.

Eğitim Sen Genel Başkanı Ünsal Yıldız 4+4+4 üzerinden okulların ayrılmasıyla MEB verilerine göre 30 bini sınıf öğretmeni olmak üzere, 70 bine yakın öğretmenin norm fazlası duruma düştüğünü bildirmiştir (Akşam, 24 Ağustos 2012) Rakamın bu kadar yüksek olması katılımcıların tamamının belirttiği üzere eğitim kalitesinde düşüşe ve eğitimde istikrarsızlığa neden olmuştur. Öğretmenler üzerinde oluşturulan baskıyı Oğuz (2012) Eğitim İş İzmir Şubesi Başkanı Değirmenci, "*binlerce sınıf öğretmeni norm dışı kalmıştır ve isteği dışında atamalar yapılarak emekliliğe zorlanmaktadır*" şeklinde ifade ederken yaşananları Ö6 rumuzlu katılımcı "*duygusal anlamda bize bağlı çocukları bırakıp başka yerlere gitmek çok da mantıklı değil. Bu, onların psikolojilerini bozucu ve özellikle ders durumlarını ket vurucu bir şekilde bugüne kadar yaşanmıştır*"; Ö1 rumuzlu katılımcı "*norm kadro fazlası öğretmen çalıştığı okuldan daha kötü şartlardaki bir okula gittiğinde eğitimin kalitesini düşürüyor*"; Ö2 rumuzlu katılımcı "*öğrenciler öğretmenlerinden ayrıldılar. Veliler panik yaptı. Öğretmenler nereye gideceklerini bilemediler. Bu yüzden çok sıkıntı yaşandı*"; Katılımcılara benzer şekilde Çetin (2012) "*yeni eğitim sistemi ile birlikte Yunuslu İlkokulu'nda görev yapan 3 öğretmenimden 1'i, norm kadro fazlası olduğu gerekçesiyle başka bir okula atandı. Duruma tepki gösteren öğrenci velileri, Ereğli Kaymakamlığı önünde toplanarak eylem yapmak istedi*" şeklinde özetlemektedirler.

Araştırmada tüm katılımcılar; sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin başka branşlara geçmelerinin eğitim kalitesini düşürdüğünü, branş değiştiren öğretmenlerin geçtikleri branşlara uyum sağlama konusunda sorunlar yaşadıklarını, öğrencilerin de bu durumdan olumsuz etkilendiklerini, branş değiştiren öğretmenlerin pişmanlık duyduklarını, branş değiştiren öğretmenlerin branş mezunu öğretmenlere göre kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmişlerdir. Çepni, Cerrah ve Bacanak (2002)'ın yaptığı çalışmada ilköğretimde uzun yıllar sınıf öğretmenliği yapan öğretmenler kendi branşlarına geçtiklerinde alan bilgileri yönünden kendilerini yeterli görmedikleri ve bir takım sıkıntılar yaşadıkları konusundaki tespitleri katılımcıların ifadeleriyle örtüşmektedir.

Kaplan'ın (2012) sınıf öğretmeni olarak 10 yıldır çalışan ancak sistem değişikliğiyle birlikte norm kadro fazlası olan ve açıkta kalmamak için yan dal olarak diplomasında İngilizce öğretmeni yazan bir öğretmenin "Açıkta kalmamak için geçiş yaptım ama 10 yıldır İngilizce öğretmiyorum. Öğrenciler benden çok daha iyi biliyor. Kendimi kötü hissettim. Oysa ben iyi bir sınıf öğretmeniydim." aktardığı sözlere benzer ifadeler Ö2'nin "Yan alan değişikliği sınıf öğretmenlerinin biraz kurtuluşu gibi oldu. Hiçbirisi donanımlı değildi yan alana geçtikleri konuda. Ama özellikle sınıf öğretmenleri tayinleri çıksın diye yaptılar. Öğrenciler için de çok sıkıntı oldu. Mesela bu okulda yan alana geçen iki tane öğretmen oldu. Öğretmenler o alanda yeterli değildi. Hiçbir bilgileri yoktu. Bence yanlış bir uygulamaydı." ifadelerine benzerlik oluşturmaktadır.

Doğan (2012) "alan değiştiren öğretmenlerin büyük bir bölümü pişman. Onlar inanıyor ki, eğitim katlediliyor, onlara ve öğrencilere yazık oluyor. Doğru olan herkesin kendi branşında çalışması." ifadesi, Ö1'in "zaten giden arkadaşlarla konuşuyoruz geneli de pişman olmuşlardır. Bu zayıfın telafisi yoktur." ifadesi ve Ö2'nin "Ben de baş vurmaya düşündüm ama daha sonra o alanda kendimi yeterli hissetmediğim için doğru da bulmuyorum. Açıkçası bir çoğu da geri döndü." ifadeleri benzerlik göstermektedir. Özçakır (2013) ise alan değiştiren öğretmenlerden pişman olanlara MEB'in sadece eski görev yerlerine dönmeyi kabul etmeleri durumunda bu hakkı tanıdığını ifade ederek olaya çözüm bulunduğunu açıklamıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- 1- Kamu kaynaklarından eğitime ayrılan bütçe artırılmalı, 12 yıllık zorunlu eğitimin sağlıklı bir şekilde devam ettirilebilmesi için eğitim sisteminde var olan alt yapı problemleri hızlı bir şekilde çözümlenmelidir.
- 2- Okul öncesi eğitim en az bir yıl olmak üzere zorunlu eğitime dâhil edilmelidir.
- 3- Yeni eğitim sistemine geçişte öğretmenlere verilen hizmet içi eğitim seminerlerinin yetersiz olarak görülmesinden dolayı, zorunlu eğitim uygulamasının etkililiğini artırabilmek adına öğretmenlere, yöneticilere ve üst kademedeki yöneticilere daha nitelikli ve ihtiyaçlara yönelik hizmet içi eğitimler sunulmalıdır.
- 4- 60-66 aylık çocuklar birinci sınıfa alınmaya devam edilecekse yaş grupları birbirine yakın olanların aynı sınıflarda bulundurulması sağlanmalıdır.
- 5- Norm kadro fazlası durumuna düşen öğretmenlerin mağdur edilmemesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- 6- Alan değiştirmek isteyen sınıf öğretmenin alan değiştirebilmesi için o alan ile ilgili bir sınava tabi tutulmalıdır.
- 7- Branş değiştirip kendini o alanda ilerletmek isteyen öğretmenlere uzaktan eğitim desteği verilmelidir.
- 8- Alan değiştiren öğretmenlerin okul ortamına alışabilmeleri için deneyimli öğretmenlerle en az bir yıl derse girerek bu ortama adapte olmaları sağlanmalıdır.
- 9- Araştırma, sınıf öğretmenlerinin örneklem olarak alındığı nitel bir çalışmadır. Bu kapsamda yeni eğitim sisteminin branş öğretmenleri, okul yöneticileri, veliler ve öğrenciler tarafından nasıl algılandığına ilişkin nicel ve nitel çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (1997). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Ankara Üniversitesi (2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Görüşü
- Aydoğanoglu, E. (2012, Haziran 24). Okula Başlama Yaşı, Çocuğun Gelişimine Uygun Mu? <http://www.evrensel.net/news.php?id=31514> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Başaran, İ. E. (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Bernard, H. R. & Ryan, G. W.(2009). *Analyzing qualitative data: Systematic approach*. London: Sage Publications.

- Berkes, N. (1978). *Türkiye’de Çağdaşlaşma*. İstanbul: Doğu-Batı Yayınları.
- Boğaziçi Üniversitesi (2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Görüşü.
- Çepni, S., Cerrah, L. ve Bacanak, A. (2002). Sınıf Öğretmenliği Yapan Fen Öğretmenlerinin Branş Öğretmenliğine Dönüş Nedenleri ve Döndüklerinde Karşılaştıkları Sorunlar. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara*.
- Çetin, İ. (2012, Eylül 27). Velilerden Öğretmen İstiyorum Eylemi. <http://www.bugun.com.tr/sondakika/velilerden-ogretmen-istiyorum-eylemi-haberi-79289> (erişim tarihi 22 Mart 2013).
- Doğan, Y. (2012, Kasım 24). Öğretmenim şimdi bin pişman. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/22000977.asp> (erişim tarihi 24 Mart 2013).
- Ege Üniversitesi (2012). 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Görüşü.
- Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (2012). 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 2012 Tarihli Görüş Yazısı.
- Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası (2012) 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 2012 Tarihli Görüş Yazısı.
- Eğitimciler Birliği Sendikası (2012) 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 2012 Tarihli Görüş Yazısı.
- Ergün, M. (1996). *II. Mesrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Esen, Y. ve Duyan, S. (2012, Eylül 1). 4+4+4 Yasası Kaygı ve Korku Doğurdu. <http://www.evrensel.net/news.php?id=35512> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Gülcan, M. G., Türkeli, Y., Parabakan, F., Şölen, A. ve Albayrak, F. (2003). *Türkiye’de İlköğretim: Dünü, Bugünü, Yarını*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Güleryüzlü, C. (2012, Eylül, 10). Öğretmenler için En Sorunlu Zil. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1099780> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Gültekin M. (1998). *Türkiye ve Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitim. Eğitim Bilimlerinde Yenilikler*. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Güven, İ. (2012). Eğitimde 4+4+4 ve Fatih Projesi Yasa Tasarısı = Reform Mu? *İlköğretim Online*, 11(3), 556-577.
- Hacettepe Üniversitesi (2012). 05.01.1961 Tarih 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne İlişkin Görüşler.
- Have, P. T. (2004). *Understanding qualitative research and ethnomethodology*. London: Sage Publications.
- Hepsine Rapor Verelim Olsun Bitsin. (2012, Ağustos 29). <http://www.hurriyet.com.tr/saglik/21323600.asp> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Kaplan, P. (2012, Kasım 1). Alan Değiştiren Bin Pişman. <http://www.haberturk.com/yazarlar/pervin-kaplan/790128-alan-degistiren-bin-pisman> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Koçer, H. A. (1987). *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu 1773–1923*. Ankara: Uzman Yayınları,
- Milli Eğitim Bakanlığı (2010a). *18. Milli Eğitim Şurası*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). B.08.0.ÖKM.O.OO-00.00/401 Sayılı, 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar Konulu Genelge.
- Miles, MB. & Huberman, AM. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Mills, G. E. (2003). *Action research a guide for the teacher researcher* (2 nd. edition). Pearson Education, Boston.
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi (2012). 5.1.1961 Tarih ve 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Hakkında ODTÜ Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Görüşü.

- Oğuz, M. (2012, Temmuz 26). Öğretmenler Kalem Kırdı. <http://www.hurriyet.com.tr/ege/21065193.asp> (erişim tarihi 22 Mart 2013).
- Okula Erken Başlama Yaşı Hem Öğrenciyi Hem Öğretmeni Etkiliyor! (2012, Ağustos 21). <http://egitim.milliyet.com.tr/okula-erken-baslamak-hem-ogrenciyi-hem-ogretmeni-etkiliyor-ilkogretim/haberdetay/22.08.2012/1584592/default.htm> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Özçakır, A. İ. (2013, Şubat 13). Bir gecede öğretmen olmak. <http://blog.milliyet.com.tr/bir-gecede-ogretmen--olmak-/Blog/?BlogNo=402218> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Patton, Q. M. (2002). *Qualitative evaluation and research methods*. London: Sage Publications.
- Punch, K. F. (2009). *Introduction to research methods in education*. London: Sage Publications
- Sakaoğlu, N. (1991). *Osmanlı Eğitim Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Salman, U. A. (2012, Mayıs 21). Velinin 4+4+4 problemi. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1088599> (erişim tarihi 23 Mart 2013).
- Tekeli, İ. ve İlkin, S. (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sistemi Oluşumu ve Dönüşümü*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Türk Eğitim Sendikası (2012). 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda değişiklik yapılmasına Dair 2012 tarihli görüş yazısı.
- Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (2012). 6287 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda değişiklik yapılmasına Dair 2012 tarihli görüş yazısı.
- Yeni (4+4+4) Eğitim Sistemini Anketle Değerlendirdik (2012, Kasım 1). <http://www.aes.org.tr/portal/haberler/1887-444-egitim-sistemini-anketle-deerlendirdik> (erişim tarihi 24 Mart 2013).
- Yetmiş Bin Öğretmen 'Fazlalık' Durumuna Düştü. (2012, Ağustos 24). <http://www.aksam.com.tr/guncel/70-bin-ogretmen-fazlalik-durumuna-dustu-134578/h/hab-er-134578> (erişim tarihi 24 Mart 2013).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.